

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 57 0 Ps 126393 20 Rev
Banjaluka, 03.02.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Senada Tice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca B.p. a.d. B., zastupanog po advokatskoj firmi S. o.d. B., protiv tuženog Fonda RS, B., zastupanog po punomoćniku B.S., advokatu iz B., radi neosnovanog obogaćenja, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 126393 19 Pž od 14.10.2020. godine, na sjednici održanoj dana 03.02.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 126393 18 Ps od 05.07.2019. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužioca B.p. a.d. B., da se obaveže tuženi Fond RS, B., da mu isplati na ime neosnovano uplaćene naknade za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom za 2015. godinu iznos od 106.955,40 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 26.07.2016. godine, te za 2016. godinu iznos od 208.508,80 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 27.06.2017. godine i zahtjev za naknadu troškova postupka, sa zakonskom zateznom kamatom od dana donošenja odluke, do konačne isplate, kao neosnovan.

Obavezan je tužilac da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.694,70 KM.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova parničnog postupka preko dosuđenog iznosa.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 126393 19 Pž od 14.10.2020. godine, žalba tužioca je odbijena i presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 126393 18 Ps od 05.07.2019. godine u pobijanom dijelu (stav I i II), potvrđena.

Zahtjevi parničnih stranaka za naknadu troškova nastalih u vezi sa žalbom su odbijeni kao neosnovani.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za vraćanje iznosa od 315.464,20 KM po osnovu isplaćene naknade za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom u 2015. i 2016. godini, zajedno sa zakonskim kamatama i troškovima postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je odlukom nadležnog organa tuženog utvrđeno da je tužilac obveznik sistema upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom i da je dužan za 2015. godinu uplatiti naknadu za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom u iznosu od 106.955,40 KM (stav 1. i 2. izreke rješenja o plaćanju naknade za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom broj: ... od 25.04.2016. godine); da je tužiocu utvrđena ova obaveza za 2016. godinu u iznosu od 208.506,80 KM (stav 1. i 2. izreke rješenja o plaćanju naknade za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom broj: ... od 14.06.2017. godine); da je tužilac ove obaveze izmirio na vrijeme; da je Ustavni sud Republike Srpske dana 20.12.2017. godine donio odluku broj U-72/16 („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 2/18), kojom je utvrdio da je član 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 106/15), u dijelu kojim je poslije člana 63. dodat član 63v i Odluka o koeficijentima za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom za 2015. i 2016. godinu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 6/16), nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske; da je tužilac 23.04.2018. godine tuženom podnio zahtjev za izmjenu pojedinačnog pravnog akta i urgirao odlučivanje po istom (dopisi tužioca broj: ... od 23.04.2018. i ... od 23.05.2018. godine); da je tuženi tužiocu predložio zaključenje sporazuma, prema kojem bi tuženi izvršio povrat naknade u iznosu od 208.506,80 KM, dok bi zahtjev za poništenje rješenja od 25.04.2016. godine bio odbačen, te pozvao tužioca da se izjasni o predloženom (dopis tuženog od 30.06.2018. godine i obavještenje tuženog broj: ... od 16.10.2018. godine); da prema evidencijama tuženog, tužilac nije izjavljivao žalbu protiv rješenja iz 2015. i 2016. godine, nije podnosio prijedlog za ponavljanje postupaka u kojima su ista donesena, da je podnio zahtjev za izmjenu pojedinačnog akta, po kojem postupak nije okončan, te da nije izjavljivao žalbu zbog „ćutanja uprave“ (uvjerenje tuženog broj: ... od 07.02.2019. godine).

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev tužioca, nalazeći da tužilac nije postupio prema odredbama člana 69. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske (Službeni glasnik RS broj 104/11 i 92/12) pa kako nije koristio pravna sredstva u upravnom postupku, rješenja kojim je utvrđena naknada i dalje egzistiraju, što znači da tužilac isplaćene naknade čiji se povrat traži u ovoj parnici, nije platio bez pravnog osnova, već po osnovu rješenja koja su i dalje na snazi, tako da nije ni došlo do prelaska imovine tužioca u imovinu tuženog bez pravnog osnova što su zakonske pretpostavke za primjenu instituta sticanja bez osnova iz člana 210. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu ZOO).

Razloge odbijanja tužbenog zahtjeva prvostepeni sud je cijenio i u svjetlu primjene odredaba istog zakona koje se odnose na drugi izvor obaveze tj. prema odredbama koje se odnose

na prouzrokovanje štete i odgovornost po tom osnovu (član 154., 155. i 190. ZOO), međutim našao je da za postojanje odgovornosti po ovom osnovu tužilac nije dokazao one elemente koji bi konstituisali tu vrstu odgovornosti.

Drugostepeni sud je prihvatio pravilnim činjenično utvrđenje i pravni zaključak prvostepenog suda, te je žalbu tužioca odbio i prvostepenu presudu potvrdio temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Odluke nižestepениh sudova su pravilne i revizijom se ne dovode u pitanje.

Tuženi je donio rješenja kojim je tužiocu naložena obaveza plaćanja naknada za opterećivanje životne sredine otpadom za 2015. i 2016. godinu, shodno ovlaštenjima koja proizlaze iz odredaba člana 18, 19. i 20. Zakona o Fondu i finansiranju životne sredine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 117/11, 63/14 i 90/16), temeljem odredbe člana 63, i 63g. stav 3. Zakona o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 111/13, 106/15), koji je bio na snazi u vrijeme donošenja tih rješenja, kojim zakonom je bilo određeno ko je obveznik plaćanja naknade, način njenog obračuna, uz primjenu člana 63v. ovog zakona kojim je određeno da se koeficijent utvrđuje posebnim propisom Vlade (Odluka o koeficijentima za obračun naknade za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom i ciljevima upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom za 2015. i 2016. godinu).

Nije sporno da je Ustavni sud Republike Srpske dana 20.12.2017. godine donio odluku broj U-72/16 kojom je utvrdio da je član 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom - „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 106/15, u dijelu kojim je poslije člana 63. dodat član 63v i Odluka o koeficijentima za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom za 2015. i 2016. godinu - „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 6/16, nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske, iz razloga što davanje ovakvog ovlaštenja Vladi vrijeđa princip podjele vlasti iz člana 69. Ustava.

Odredbom člana 69. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske propisano je da svako, kome je povrijeđeno pravo konačnim ili pravosnažnim pojedinačnim aktom donesenim na osnovu zakona ili drugog propisa i opšteg akta, koji je na osnovu odluke suda prestao da važi, ima pravo da traži od nadležnog organa izmjenu tog pojedinačnog akta. Ovaj prijedlog može se podnijeti najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana objavljivanja odluke u službenom glasilu, ako od dostavljanja pojedinačnog akta do donošenja odluke suda nije prošlo više od godinu dana. Takođe, odluka suda predstavlja razlog za ponavljanje postupka pred organom, koji je donio konačni ili pravosnažni pojedinačni akt.

Nakon odluke Ustavnog suda Republike Srpske tužilac se obratio tuženom 23.04.2018. godine sa zahtjevom za izmjenu pojedinačnog akta – rješenja kojima je naknada određena za 2015. i 2016. godinu i povrat neosnovano plaćene naknade za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom za 2015. i 2016. godinu. Postupak po zahtjevu tužioca za izmjenu pojedinačnog akta nije okončan, a tužilac nije izjavljivao žalbu zbog „ćutanja uprave“, niti je podnosio prijedlog za ponavljanje postupaka u kojima su navedena rješenja donesena.

U konkretnom slučaju proizlazi da su rješenja tuženog kojim je tužilac obavezan na plaćanje naknade za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom, donesena 25.04.2016., odnosno 14.06.2017. godine, ostala na snazi i nakon što je Ustavni sud Republike Srpske dana 20.12.2017. godine donio odluku broj: U-72/16.

Međutim, pravilno zaključuju nižestepeni sudovi da nekorištenje predviđenih pravnih sredstava, propisanih Zakonom o Ustavnom sudu Republike Srpske, ne znači automatski da tužilac ne može pokrenuti parnični postupak pred nadležnim sudom, jer pasivno držanje u odnosu na zahtjev za izmjenu rješenja ili prijedlog za ponavljanje postupka, ne predstavlja jedini pravni put za stranku koja je oštećena aktom koji je oglašen neustavnim, jer Zakon o Ustavnom sudu Republike Srpske, niti drugi zakoni iz ove oblasti ne propisuju zabranu podnošenja tužbe u postupku pred redovnim sudom.

Odredbom člana 210. ZOO propisano je da, kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće, da nadoknadi vrijednost postignutih koristi (stav 1.). Obaveza vraćanja, odnosno naknada vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario, ili koji je kasnije otpao (stav 2.).

Sticanje bez osnova predstavlja jedan od izvora obligacionih odnosa, za koji je potrebno da se kumulativno ispune opšti bitni elementi a to su umanjnje imovine jednog lica, uvećanje imovine drugog lica, veza između umanjnja i uvećanja imovine i odsustvo pravnog osnova koji bi pravno opravdao umanjnje i uvećanje imovine.

Pravila o pravno neosnovanom obogaćenju bave se pitanjem da li među subjektima postoji pravna veza u smislu pravnog osnova na osnovu koga je došlo do smanjenja imovine jednog subjekta i povećanja imovine drugog. Ako među subjektima prava nema pravnog osnova za izvjesno smanjenje i povećanje imovine (ili ako je osnov kasnije „otpao“), onda svaki subjekt drži bez osnova ono što je primio, bez obzira da li postoji ili ne postoji ma kakva srazmjera u vrijednosti među dobrima. U tom slučaju neosnovano osiromašeni je ovlašten da traži da mu lice koje se neosnovano obogatilo vrati dio imovine koji je prešao u imovinu tog lica, a kad to nije moguće, da mu nadoknadi vrijednost postignutih koristi.

Uvećanje i umanjnje imovine kao međuzavisna pojava ne može se poistovijetiti s pojmom uzročne veze kod prouzrokovanja štete, kao što se pravno neosnovano obogaćenje ne može poistovijetiti s prouzrokovanjem štete kao izvorom obligaciono – pravnih odnosa. To su posebni, samostalni i međusobno različiti pojmovi, bez obzira na to što se u nekim slučajevima dodiruju i prepliću.

Međutim, u konkretnom slučaju nisu ispunjeni uslovi za primjenu člana 210. ZOO, jer je obaveza tužioca na isplatu naknade za opterećivanje životne sredine ambalažnim otpadom zakonska obaveza tužioca, a visina te obaveze je utvrđena rješenjima tuženog, što znači da još uvijek egzistira pravni osnov - rješenja temeljem kojih je utvrđena visina zakonske obaveze tužioca, pa nema osnova za utvrđenje da je pravni osnov, na kojem se temelji navedena obaveza tužioca, prestao da postoji.

Uostalom, nakon što je Ustavni sud Republike Srpske dana 20.12.2017. godine donio odluku broj: U-72/16, Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 16/18), regulisano je i pitanje koeficijenta za obračun naknade.

Zbog navedenog, ne može se reći da se tuženi neosnovano obogatio na račun tužioca, donošenjem i realizacijom pomenutih rješenja, kada se ima u vidu da obaveza tužioca na plaćanje naknade za opterećivanjem životne sredine ambalažnim otpadom još uvijek predstavlja njegovu zakonsku obavezu, pa stoga nema mjesta primjeni člana 210. ZOO.

Odredbom člana 155. ZOO propisano je da je šteta umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist), kao i nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha (nematerijalna šteta). Da bi po odredbama čl. 154., 155. i 158. ZOO postojala odgovornost nekog lica za naknadu štete, potrebno je da su ispunjene sljedeće zakonske pretpostavke: da šteta postoji, da je prouzrokovana protivpravnom radnjom ili propuštanjem, da se radnja ili propuštanje mogu pripisati u krivicu štetniku i da postoji uzročna veza između radnji, odnosno propuštanja i nastale štete.

Međutim, ne može se u konkretnom slučaju govoriti ni o odgovornosti tuženog po osnovu naknade štete, jer na strani tuženog nema protivpravnosti za donošenje rješenja od 25.04.2016., odnosno 14.06.2017. godine, budući da je bio ovlašten da ih donese temeljem zakona, pa tako nema ni uslova odštetne odgovornosti u smislu odredbe člana 154. ZOO.

Iz navedenih razloga, odlučeno kao u izreci na osnovu odredbi člana 248. ZPP.

Zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 3.202,29 KM je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava tuženog u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić